

iz bronu, tvarina ali orodje namesto izdelka. i. t. d.)

2. Metafora ali prenosba je prispodoba, v kateri se je izpustila prispodobna beseda. Predmetje so si podobni v stvareh, lastnostih ali dejanjih; metafore so toraj: *a)* samostalne n. pr. Cvet življenja (= mladost); *b)* pridevne n. pr. trdo srce; *c)* glagolske n. pr. vihar divja, livade se smeja jo. i. t. d.

Najvažnejše podobe ali figure so:

1. Ponavljanje besed (anaphora, epizeuxis, epiphora).

2. Izpustek (elipsa).

3. Brez vezje (asyndeton) i. t. d. (Opozorjam zopet na zgoraj navedene pomožne knjige za učitelja.)

(Dalje prih.)

Ženska ročna dela v ljudski šoli.

(Konferenčna razprava.)

Nogavica se prične po 24 pentelj na vsako iglo. Slabijim učenkam se pomaga nasnovati. Poprej se nogavica nariše na tablo in se njeni deli imenujejo in razlagajo: *a* meča, *b* stopalo. Meča obsega zgornji ravni del z robcem (*c*), snemanje (*d*) in spodnji ravni del (*e*). Del stopala so velika peta (*f*), mala peta ali kapica (*g*), srček (*h*), ravni del stopala (*i*) in ost (*j*). Za robec se pleče toliko vrst 2 na lice 2 na robe, kolikor je na jedni igli pentelj (tukaj 24). Ravni del šteje $\frac{2}{3}$ toliko šivčkov, kakor je na jedni igli pentelj (tu 16). Sname se pri vsakem drugem šivčku pol tolikrat, kakor je na igli pentelj (tu 12krat). Ko je snemanje dovršeno, je nogavica za 24 pentelj ožja, ostale pentlje se razvrste na vse štiri igle (po 18). Spodnji ravni del obsega $\frac{1}{3}$ toliko šivčkov, kakor je bilo v začetku pentelj na igli (tu 8). Peta povzame $\frac{1}{2}$ vseh pentelj in se pleče na obeh straneh šivčka, končne pentlje se odvdignejo, kakor pri vajanici in velika peta mora šteti toliko

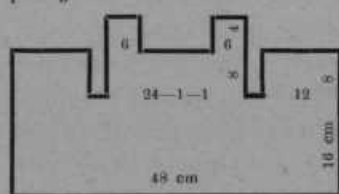
odvdignjenih pentelj na konceh, kolikor jih je na jedni igli (tu 18). Za malo peto se odšteje $\frac{1}{3}$ pentelj na sredi, končni $\frac{2}{3}$ se snemata s zadnjo pentljo srednje tretjine. Ko je peta dovršena, poberejo se zadnji členi odvdignjenih pentelj in na teh dveh iglah je sedaj $\frac{1}{3}$ pentelj več kakor na onih dveh ($18 + 6 = 24$). Stopalo pa mora biti ravno tako široko, kakor ravni del pred peto, torej se morajo te čezštevilne pentlje snemati na obeh spodnjih konceh pete pri vsaki tretji vrsti, tako nastane srček na stopalu. Ko je število pentelj na vseh štirih iglah jednako, pleče se toliko časa, da šteje stopalo $\frac{3}{4}$ šivčkov, kakor je bilo v začetku na 1 igli pentelj (tu 18). Za ost se prične snemanje na vsakem konci igle in sicer se sname prva tretjina pentelj pri vsaki tretji, druga tretjina pri vsaki drugi in tretja pri vsaki vrsti. Za zadnje 4 pentlje se nogavica obrne in se tam snamejo. Da dobijo učenke veselje do dela, lahko se jim dovoli kaka igra n. pr. zajčka loviti. Ta igra se tako vrši: Tista deklica, ki je prva iglo dopletla reče 1, druga reče dve i. t. d. katera reče 20, je zajčka ujela. Lahko se večkrat ponovi in deklice se navadijo urneje plesti. — Ume se, da se jim to še le dovoli potem, ko že plečejo brez napake. V začetku se pleče več parov nogavic jednake velikosti, pozneje se pokaže obujnik ali možka nogavica.

V drugem letu je zopet najprvo par novih nogavic, potem prinesejo par raztrganih opranih nogavic. Na teh se kaže, kako se vplete peta in pripletajo prsti. Raztrgani peti se porežejo sprednji členi velike pete, druge se spodaj in zgoraj varno odparajo, tako, da so okrog in okrog vse pentlje proste. One, ki odpadajo na stopalo, poberejo se na 2, ostale zopet na 2 igli. Pri teh se začne plesti navadna pentlja s tem razložkom, da se končna pentlja ne odvdigne, temveč sname s prvo pentljo stopala i. t. d. Šivčkov se naredi ravno toliko, kakor jih je bilo prej, mala peta se plete tudi navadno in zadnja vrsta male pete se lepo sešije z ostalimi pentljami stopala.

Ker sem za večrazrednice omenila kačkanje, moram tudi to nekoliko pojasniti. Kakor sem že omenila, prične se tretje leto in postopa naj se ravno tako od stopinje do stopinje, kakor sem opisala pri pletenji. Le naj učiteljica poudarja, da je ta vrsta ročnih del le v olepšavo, ne nujna potreba, kakor pletenje. Pokažejo naj se tudi razni izdelki, govori naj se zopet o bombažu i. t. d., vadijo naj se držati kačko in konec, na to se začnejo prve pentlje, ki se vadijo toliko časa, da so jednako-merne. Vajenica naj se prične na 40 ali 50 pentelj. Prvi vzorec naj obsega same goste pentlje, drugi same stebričke ali šibične pentlje, tretji same luknjice, potem razni vzorci kakih 25—30. Vzorci čipek naj se našivajo na lepenko, da se ne razgube. Vzorci naj se rišejo na tablo, da ostane pouk splošen; zračne pentlje se zaznamujejo s pikami, [stebrički z navpičnimi črtami.

Kapica ima dva dela: zvezdo in ravni del. Na poslednjem zopet razločujemo obseg in ušesca. Velikost kapice se ravna po polumeru zvezde in sicer je višina ravnega dela jednaka polumeru zvezde, $\frac{1}{3}$ odpade na obseg, $\frac{2}{3}$ na ušesca. Ko je obseg narejen, pusti se $\frac{1}{4}$ njegove dolgosti prazna za vrat, (pri pleteni kapici se pentlje prizanjajo jedna čez drugo,) čez ostale $\frac{3}{4}$ pa se kačkajo ušesca. Ko je kapica dovršena,

okrasi se s čipkami in na konci ušesec se prišijeta trakova.

Jopica ima tudi dva poglavitna dela, stan in rokava. Na stanu razlo-

čujemo spodnji ravni del, sprednjik, dva zadnjika in dve priramnici. (Zapenja se jopica zadaj). Visokost ravnega dela stanu znaša $\frac{1}{3}$ njegove širokosti. N. pr. jopica je spodaj široka 48 cm, potem je višina ravnega dela 16 cm. Višina zadnjika je polovica prejšnje višine (tu 8 cm), širokost zadnjika = $\frac{1}{4}$ spodnje širjave ($\frac{1}{4}$ od 48 = 12 cm.) Višina sprednika = višini zadnjika (8 cm), širjava sprednjika = $\frac{1}{2}$ spodnje širjave manj na vsaki strani 1 cm, ki se pusti prazen za rokav (tu 24—1—1 = 22 cm). Višina priramnic znaša polovico višine sprednjika (= 4 cm), širjava priramnic = $\frac{1}{2}$ širjave zadnjika (= 6 cm). Dolgost rokava je vsota visokosti ravnega dela + sprednjaka + priramnic (= 16 + 8 + 4 cm = 28 cm). Širok je rokav, kakor je obravnica široka 8 + 1 + 8 + 4 = 21 cm. Rokava in jopica se okrase s čipkami.

Za vezenje naj si kupijo $\frac{1}{2}$ —1 m štramina in nekaj volne. Najprvo ga zarobijo z navadno šivanko, potem se vadijo šivanko za vezenje vdevati tako, da volno stisnejo med 2 prsta leve roke, nastavijo uho čisto blizo in nit sama smukne skozi uho. Mreža ali štramin naj se nariše na tablo, naj se razlaga, v katere luknjice se šivanka vtakne, in pokaže se križec. Ravno tako na okvirji. Vsi križci morajo imeti jednako lego, spodnji polkrižec naj leži od leve proti desni, zgornji nasprotno. Na to poskušajo delati križce v ravni vrsti, potem male okraske jedno- in dvobarvne, 2 ali 3 abecedi in več vrst številok. Vozla ne smejo nobenega narediti, temveč nitka se pošije. Ko so zvršile zaznamenco, poskusijo črke na debelo platno i. t. d.

Šivanje in krpanje. Tu prinesejo učenke $\frac{1}{2}$ m kotonine, šivanko, konec, na-

prstnik in škarje. Kotonina se raztrga v več jednako širokih kosov; jeden se odloži, ker se pozneje porabi v krpe. Drugi kosovi se z različnimi šivi sešijejo. Pokaže se ometica, sprednji in zadnji vbadek, štepni šiv, podšivanje, prešivni robec, ljuknjičast robec i. t. d. Paziti se mora strogo, da vse vozle skrijejo, pri ometici pa nobenega narediti ne smejo, temveč majhen konec se pri prvem vbadku pusti viseti, položi se po šivu in se čezenj šiva. Ko so kosi zopet sešiti, zarežejo se na prešivnem robcu ljuknjice za zaponke, katere je pa dobro poprej posebej vaditi, ker prvič slabo izpadejo. Na to se v kaki srednji kos zarežejo daljše zareze po dolgem počez in poševno, ter se vadijo mašiti (stopfen) brez krpe. Se ve da vsako zarezo koj maše, potem se jim še le druga zareže. V drugem delu vajenice zarežejo se ljuknjice na 3 in 4 vogle, te pa se morajo s krpo zakrpati deloma z ometico, deloma z nadšivom. Poslednji način je zelo težaven, torej naj se večkrat ponovi. Vršni pa naj se na deželi šivanje in krpanje na jedni vajenici, ker so učenke revne in še te vajenice nekatere spremene v predpasnike. Naslednja leta pa so odločena šivanju. Prične naj se s predpasnikom, na to se dela spodnje krilo, prevlaka za vajšnice i. t. d. Pri teh izdelkih imajo učenke mnogo vspeha in dobe veselje do šivanja. Sedaj se jim nariše na tablo ženska srajca vpričo deklic. Nariše se čveterokotnik primerne dolžnosti, ter se pove, da pomeni dvojno tkanino (doppelte Stofflage). Zaznamva se na jedni strani klin in prenese na drugo stran, srajco je sedaj že poznati, ker je zgoraj ožja, spodaj širja. Na to se odmeri rame, zaznamuje zgoraj sredi, od te zareza po prsni in pod njo povprečna zareza. Pokaže se ob jednem na vrezani tkanini, da se na obeh straneh zareze zgane robec, na desni na zgornjo, na levi na spodnjo plat. Zgornji se bode dvakrat štepal, spodnji zarobil. Preobila tkanina pod zarezo se bo vbrala v nabor, čez se bo našila zavlaka na zgornji in spodnji plati.

Dalje se nariše izreza pri vratu, 2 priramnici, na straneh pa rokava (dolga za kmet-ske deklice). Način, kako se vrežejo rokavi se pozneje riše, ko so že stan zgotovile. Za rokava namreč se odtrga ravni kos kotonine, sešije se z ometico do polovice na jedni, drugo polovico na drugi strani. Potem se zgane tako, da je šiv na sredi. Zaznamuje se spodaj 3—4 cm na desno, spodaj 3—4 cm na levo od šiva, te dve točki se zvežeta s črto in po tej se reže. Sešijeta se oba rokava s podšivom in se spodaj zarobita. Ko je na tabli vse razkazano, urezuje jedno srajco za drugo in učenke morajo praviti na tabli zapisane mere dolžnosti in širivosti. Tako se tudi postopa pri srajci za dečke in pri rokavicah ali ošpetelju s to razliko, da srajce za dečke nimajo pri stanu klina, temveč so skozi jednako široke, prešivni robec na prsni je na levi strani na vrhu, rokav pa je na konci vbran in ima zapestnico.

V ponavljalni šoli je pa največji za-držek pomanjkanje časa. Poučuje se v naj-ugodnejšem slučaju dvajsetkrat — odštevši bož. počitnice in praznike — po 2 uri na teden. Od teh 2 ur sme se porabiti za ročna dela le pol ure, to je: celo zimo le 10 ur! In ravno v pon. šoli naj bi se ročna dela najbolj gojila in bi moral biti ta predmet središče, okoli katerega naj bi bili razvr-steni vsi drugi predmeti. Učiteljica naj to tudi stori. Zadnje pol ure naj odloči roč. delu, prejšnje pol ure naj poučuje gospo-dinjstvo, to vporabi v pravopisje vsaki drugi teden pol ure. Spisje naj se naslanja na berila in obstoji le v domačih nalogah. na šolske naloge ni misliti. Računja naj se v tvarinah, ki spadajo v področje gospo-dinje. Za ta predmet je tudi 20 pol ur odlo-čenih. Zberejo naj se računi iz IV. raču-nice, najbolj se je ozirati na mesečne in letne račune stroškov in dohodkov. Poza-biti se ne sme bilanca. Za vse druge pred-mete ostane še 15 ur celo zimo. Prirodo-znanstvo naj se najbolj goji. Iz tretjega berila naj se obravnava:

152. Svilni prelec.

165. Rež.
 166. Lan, konoplja, bombaževce.
 169. Kava in sladkor.
 181. Zdravje.
 184. Delo.
 106. Toplota.
 115. Kuhanje, ali 116. Hlapanje.
 86. Cirkniško jezero.
 87. Bohinjsko jezero.

88. Postojinska jama.
 206. Tabori v turških časih.
 212. Družinsko življenje starih Slovanov.
 Poslednja berila naj se posebno zanimivo obravnavajo, da se učenkam vzbujajo zavest in ljubezen do lepe domovine in naroda svojega.

Fr. Šmitik.

(Konec prih.)

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

XII. Normalni glas pri petji.

C. kr. deželni šolski svet razglasa nastopni razpis:

Z. 1810

L. Sch. R. Unter Hinweisung auf die im Ministerialverordnungsblatte für Cultus und Unterricht Nr. 50 ex 90 publicierte Ministerialverordnung vom 25. Juli 1890, Z. 15090 betreffend die Einführung der musikalischen Normalstimmung, wird der Bezirksschulrath aufgefordert zu veranlassen, dass beim Gesangsunterrichte an sämmtlichen demselben unterstehenden Volksschulen vom Beginne des nächsten Schuljahres an die im Sinne der citierten Verordnungen verificierte Stimmgabel in Gebrauch genommen wird.

Insoferne beim Gesangsunterrichte auch Physharmoniken und dergleichen Instrumente verwendet werden, sind dieselben auf den normalen Stimmton zu stimmen.

Die Bezirksschulinspectoren sind anzuweisen, die im Punkt 3 der Verordnung vorgeschriebene Controle auszuüben. Auf Grund der von denselben gemachten Wahrnehmungen werden die Übelstände abzustellen sein. Bis auf weiteres wird jährlich nach Schluss des Schuljahres hierüber anher zu berichten sein.

Laibach, am 1. August 1893.

Der k. k. Landespräsident:

Hein.

Književnost.

Barvaste črepinje. Zbirka povestij in pesmij. V prozi česki spisal J. Vrchlicky. Preložil J. Skalar. V Ljubljani 1893. Založil in prodaja Janez Gintul. Str. 85. Cena 30 kr., po pošti 33 kr. — Najboljši in najplodovitejši modernih čeških pisateljev in pesnikov je izvestno Jaroslav Vrchlicky. Vsako leto izide več zvezkov njegovih izvornih del, poleg tega pa še prevaja klasična dela drugih narodov na češki jezik. Po svojih spisih je postal ljubljeneček češkega naroda. Njegovo pisateljsko ime je zaslovelo tudi preko čeških mej, ker so mnoga njegova dela že prevedena v druge jezike. Pri nas je bil doslej znan skoraj samo po imeni. Šele s tem prevodom se seznanijo slovensko občinstvo z Vrchlickim. Obžalovati je, ker ni prelagatelj prevel vseh „barvastih črepinj“, ampak je izpustil ravno najlepše. Morda se je pri prelaganju opiral tudi na nemški prevod? Kar se tiče oblike in

tiska knjige, ne more se grajati kaj posebnega, vendar je želeli, da se pri izdajanju glasovitih pisateljev pazi bolj na lepo zunanost.

Narodna knjižnica. II. zvezek. Dr. Jos. Vošnjaka zbrani dramatični in pripovedni spisi. V Celju, 1893. Tiskal in založil Dragotin Hribar v Celju. Str. VII. + 98. Cena 1 gld. — Na čelu je slika in životopis Dr. J. Vošnjaka spisal Dr. P. Turner. Za tem je **Lepa Vida**. Drama v petih dejanjih. Pisana je po narodni baladi in po Jurčičevem romanu „Lepa Vida“. V podrobnejšo analizo drame se ne spuščamo. V obče se čita drama prijetno, dasi marsikaj ni dovolj motiviranega. S značajem Vide pa nikakor ne moremo simpatizirati. Hvalevredno je, da je priobčena iz Koritkove zbirke narodna pesem „Vida“ in pa narodni napev te pesni. Tiskarsko delo in oblika knjige dela čast založniku. Knjiga se priporoča.